

YEST: Yapı Elektronik Sistemleri ve Tesisatlarına ait Mühendislik Hizmetleri Yönetmeliği

Mehmet Bozkırlıoğlu

[Elektronik ve Haberleşme Mühendisi]

[Bu yazının en zor kısmı herhalde "Resmi Gazete" de yayınlanmış bir yönetmeliği anlatırken didaktik bir dil kullanmamaya çalışmak olacak. O zaman yönetmeliğin hazırlanmasına sebep olan olaylar gibi örneklerle başlayalım ki hayat ile bağı kurulmuş olsun.]

Tarih: 26.05.2009 Yer: Bursa Şevket Yılmaz Devlet Hastanesi Saat: ~ 02.00

Binanın zemin katında bulunan radyoloji bölümünde çok da büyük olmayan bir yangın çıkar. Yangının çıktığı noktada yangın algılama sistemi çalışmaz. Binanın elektrik ve oksijen tesisatı, aynı kablo bacası kullanılarak döşenmiş durumda. Bina tesisatında kullanılan kablolar alev almaz veya yandığında zehirli gaz üretmeyen halojenden arındırılmış özellikte kablolar değil. Kablo bacasında katlar arasında, alev ve dumanı engelleyecek ve geciktirecek 'yangın şiltesi, yangın şapı' da bulunmamakta. Sonuç olarak, 3. kattaki yetişkin yoğun bakım bölümünde tedavi gören dokuz hasta yaşamını yitiriyor. [Hastanenin 2002'de geçici ruhsatı bile olmadan açıldığını ve tesisatlar ile ilgili kesin kabulün yapıldığı 2004 yılında da yangın tehlikesi atlatıldığını da burada not olarak düşelim.]

Yangın sonrası yetkililerce yapılan açıklamalara bakıldığında öne çıkarılır; "kaza" ve "kader" olur. "Kaderin, hayrın ve şerrin Allah'tan geldiğine inanmak imanın şartıdır." "Tedbir", "Denetim" ve "Sorumlular" gibi kelimeler, soru cümlelerinde kullanıldığında kalır. Birkaç suçlu bulunur, bütün suç onların üzerine atılır. Binanın neden tamamlanmadan açıldığı, sonradan yapılan ek ve değişikliklerin neden uygun bir şekilde yapılmadığı, buna göz yumanlar, buna zorlayanlar ve sistemin kendisi ortaya çıkan toz duman içerisinde tartışmadan uzak tutulur.

Bu yazının yazıldığı günlerde katliam gibi bir iş cinayeti daha yaşanmıştır. Soma'da bir kömür ocağında çıkan yangın sonrasında 301 işçi hayatını kaybetmiştir. Yaşananlara ilişkin son rapor hala ortada olmasa da, ilk günden ulaşan ve konuya dair en güvenilir açıklamaları yapan EMO heyetinin tespitleri olayın vahametini gözler önüne sermektedir. Çıkan yangın sonrası madenin içine doğru hava dolaşımını sağlayan fanların tahliye yönünde çalışmasının olaydan ancak üç saat kadar sonra ve el ile müdahale sonrasında sağlanmış olduğu iddiaları oldukça vahimdir. Yangın

Nusret Gerçek

[Elektrik Mühendisi]

sırasında oluşan zehirli gazlarla dolu havanın, uygun algılama sistemleri ve anında otomatik olarak yönleri değiştirilebilen fanlar ile ocaktan tahliye edilebileceği ihtimali, içimizi acıtan başka bir şüpheci. Uygun mühendislik çalışmaları ile kazalar önlenebilir ve kaderin akışına müdahale edilebilir.

Bu ve benzeri örneklerin acı bir şekilde gösterdiği gerçek; yapılarıdaki güvenlik ve konfora yönelik bileşenlerin de, en az bina içi elektrik tesisatları kadar hayati önemde olduğudur. Yıllar içerisinde konuyla ilgili meslektaşlarımızın çalışmalarının sonucunda TMMOB EMO Yapı Elektronik Sistemleri ve Tesisatlarına ait Mühendislik Hizmetleri Yönetmeliği¹¹ (YEST) Resmi Gazete'nin, 1 Temmuz 2012 tarihli 28340 sayısında yayınlanmıştır. Yönetmeliğin hazırlanması ve yayımında özellikle 2006 yılında kurulan Elektronik Mühendisliği Meslek Dalı Ana Komisyonunun (Elektronik Mühendisliği MEDAK) büyük emeği vardır.

Yönetmelik toplamda 10 maddeden oluşan bir çatı yönetmektir ve genel olarak aşağıdaki tanımları yapar:

- Risk sınıfları,
- Hizmet alanları,
- İşveren yükümlülükleri,
- Hizmet bedelleri ve mesleki denetimleri.

Bu çatının amacına uygun olarak şartname ve yönergeler ile altının doldurulması planlanmaktadır. Yönetmelikte YEST olarak kullanılan kısaltma, aslında birer mühendislik uygulaması olarak değerlendirilmesi gereken bileşenleri, (madde 3 j bendi) "Elektrik akımını geçiren, iletken, yarı iletken, direnç, kondansatör, indüktans, vakum tüpleri gibi alt bileşenlerle ve mikro ölçekli yapılarla imal edilen bileşenlerin ve bu bileşenlerin montajıyla meydana gelen aygıtların, kablolu, optik lif, tel kablo veya elektromanyetik dalgalarla analog ya da

sayısal yöntemlerle birleştiği ve etkinleştiği; yapı veya yapı dış sahasında güvenlik, konfor, bilgi akışı, ses, görüntü gibi işlevleri yerine getiren yangın algılama ve uyarma sistemi, güvenlik elektroniği sistemleri, elektronik haberleşme sistemleri, yapılarda konfora yönelik elektronik sistemleri ve tesisatları," olarak tanımlanmaktadır.

Elbette bu ülkede tesisat yönetmeliği çıkartmak sadece bakanlıkların uhdesindedir. İşbu yönetmelik sadece oda ve üyesi mühendisleri bağlayan bir "mühendislik hizmetleri" ve uygulamanın nasıl yapılacağına dair bir yönetmeliktir. Yıllar önce (2005 yılında) bakanlığa taslak metin olarak sunulan "Elektrik İç Tesisleri Yönetmelik Taslağı", nasıl yıllardır bekliyorsa, bu ve benzeri önerilerin hayata geçmesi de uzun yıllar alacaktır. Ancak kısaltılmasının YESTAMHY yerine YEST olarak anılmaya devam etmesi de bir hedefi içerisinde barındırır. Bu yönetmelik elektronik sistemlerin de bir tesisat yönetmeliği olarak yürürlüğe girmesinin

EMO'dan birliktiş için suç duyurusu

Elektrik Mühendisleri Odası (EMO), Sevket Yılmaz Devlet Hastanesi'nde çıkan ve 8 kişinin yaşamına yitirdiği yangından sorumlu olduğunu iddia ettiği birliktişçi olarak Akdeniz Üniversitesi Tıbbi Bilimler Fakültesi Yükseköğretim Öğretim Üyesi Yrd. Doç. Dr. Saadet Altın hakkında suç duyurusunda bulundu. EMO avukatı Hayati Kocak, Saadet Altın hakkındaki suç duyurusu dilekçesini, Bursa Cumhuriyet Başsavcılığı'na gönderdikten sonra Ankara Cumhuriyet Başsavcılığı'na teslim etmiştir. Suç duyurusu dilekçesinde Yrd. Doç. Dr. Saadet Altın, Sevket Yılmaz Devlet Hastanesi'nde çıkan yangın sonrası Bursa Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından atanmış birliktişçi heyeti içinde yer aldığı, bu heyetin yangından bir gün sonra heyette birliktişçi üyesi olarak görev aldığı ve raporunu hazırladığına ilişkin olarak suçlamalarda bulunmuş ve açıklamalarında aynı kurum televizyon programına katılmak suretiyle şiddetli birliktişçi olduğunu belirtmiştir.

GÖREVİ KÖTÜYE KULLANMA
Yrd. Doç. Dr. Saadet Altın, yangını açıkladığında, "Yangına ilgili detaylı bir araştırma yapılıp, Elektrik kontajın- dan oluşan yangın suç konusu, Ana herhangi bir kişiye ya da

nedene dayalı bir hesap yok. Binanın yapısı bir hasarı vermemiştir. Bu binanın yapılması hastane yönetiminin sonucu değildir. Binayı yapan firmaların öncelikle güvenlik, kontajın olmasını önlemek amacıyla gerekli işlemler yapılmalıydı. Bu işlemler yapılmadığı için yangın çıktı" gibi ifadeler kullandığına iddia edilmiştir. Suç duyurusu şu şekilde yazılmıştır:

"Tıbbi birliktişçi raporu dahi hazırlanmadan, yangın çıkışı nedeni elektrik kontajına bağlanıp ve kimisinin sorumluluğu belirlenmediği, binanın yapılmasından önceki firmaların sorumluluğu gerektirilen gibi sözlerle, sorumluluğu ilgili resmi birliktişçilik görevinin ötesinde bilgileri kamuoyuna sunmuşlardır. Resmî birliktişçiler, TCK'ya göre kamu görevlisidirler ve yaptıkları işlevlere ve atanmalarında oluşan görevlerini bir rapor haline getirerek, kendilerine atılan bakım ya da bakım hizmetini soruşturma yetkisiyle kamu görevlisidirler. Kendilerine verilen görevle ilgili bilgi ve belgeleri bir olarak saklamaları yükümlülükleri bulunmaktadır. İnceledikleri olayla ilgili kamuoyuna sorularla bu şekilde yönlendirecek açıklamalarda bulunarak birliktişçilerin görevleri olmadığını, böyle bir davranışın, görevi kötüye kullanma suçuna olabileceğini belirtmişlerdir."

Suç duyurusu dilekçesinde, ayrıca bu olayın Yrd. Doç. Dr. Altın'ın görevini kötüye kullanması nedeniyle oluştuğu gibi, davranışının, "Görevi kötüye kullanma ve görevi iflas etme suçları"na ilişkin "Fırtınaları" suçlarına ilişkin olarak da suçlamalarda bulunulmuştur.

şartlarının oluşması için, bu konuda farkındalık yaratılması için uzun süreli emekler sonucunda hazırlanmıştır. Örneğin; EMO 43. Dönem çalışmaları kapsamında, Elektronik Mühendisliği MEDAK, YEST Yönetmeliği'nin altını doldurmak amacıyla çalışmalarına devam etti ve "EMO Yapı Elektronik Sistemleri ve Tesisatlarına Ait Mühendislik Hizmetleri İşletme Sorumluluğu Yönergesi"ni hazırladı. Yönergenin Temmuz 2014'te yayınlanması planlanmaktadır.

YEST tüm dertlerin devası, yürürlüğe girerse ölümlü kazaları bitirecek ilaç elbette değildir. Sistemin tamamında daha elzem ve acil çözülmesi gereken sorunların olduğunun bilinciyse, Elektronik Meslek Dalı Komisyonu olarak çalışmalarımızın artarak devam edeceğinin sözünü veriyoruz.

Bu daha başlangıç mücadeleye devam...

- [i] http://www.emo.org.tr/genel/bizden_detay.php?kod=70617#.U4kQfVV_tcM
- [ii] http://www.emo.org.tr/mevzuat/mevzuat_detay.php?kod=147

PANEL: MADENLERDE İŞÇİ GÜVENLİĞİ VE SOMA

WIN Fuarları kapsamında 7 Haziran 2014 günü Madenlerde İşçi Güvenliği ve Soma paneli düzenlendi. Şubemiz tarafından düzenlenen panel, TÜYAP Fuar ve Kongre Merkezi (Beylikdüzü) Marmara Salonunda Saat: 14:00-16:00 arasında gerçekleştirildi.

Yöneticiliğini 38. Dönem Yönetim Kurulu Başkan Yardımcısı **S. Nur Güleç**'in yaptığı panele panelist olarak; Makina Yüksek Mühendisi **Dr. Mustafa Bilge**, Maden Mühendisleri Odası Yönetim Kurulu üyesi **Hüsnü Ünal** ve

Odamız üyesi **Bülent Özgümüş** katıldılar.

40 izleyicinin takip ettiği panelde; madenlerin işçi sağlığı ve iş güvenliği açısından bilimsel gereklilikler, elektrik tesisatının kurulmasında gözetilmesi gereken standartlar, madenlerin çalışma usulleri ve zorunlulukları yanında Soma'daki güncel gelişmeler ve sonuçları ele alındı.

301 madencinin yaşamına mal olan kazaların meydana gelmesinin bugünkü bilim ve teknolojinin gelişim seviyesi açısından bir zorunluluk olmadığı, üretim ve kar baskısının yarattığı sakıncaların bağımsız ve bilimsel denetim mekanizmaları kurularak aşılacağı vurgulandı.

Not: İTÜ Makina Mühendisliği Fakültesi'nden Prof. Dr. Abdurrahman Kılıç, rahatsızlığı nedeniyle panelimize katılamadı.

SOMA KAZA DEĞİL [KADER DEĞİL] CİNAYET
UNUTMAYACAĞIZ, UNUTTURMAYACAĞIZ!

Panel
MADENLERDE İŞÇİ GÜVENLİĞİ ve SOMA

Katılımcılar

Paneli Yürütenler:
S. Nur Güleç
Genel Yürütme Kurulu Başkanı
18 Dönem TK Başkan Yardımcısı

Panelistler:
Prof. Dr. Abdurrahman Kılıç
İTÜ Makina Mühendisliği Fakültesi
Dr. Mustafa Bilge
Maden Mühendisleri Odası
Hüsnü Ünal
Maden Mühendisleri Odası TK Yürütme Kurulu Üyesi
Bülent Özgümüş
Maden Mühendisleri Odası

WIN Fuarları kapsamında
7 Haziran 2014
Saat: 14:00 - 16:00
TÜYAP Fuar ve Kongre Merkezi
Marmara Salonu (Beylikdüzü)

TMMOB
ELEKTRİK MÜHENDİSLERİ ODASI
İSTANBUL ŞUBESİ

Adres: Zeynep Hanım Eren Sok.
No: 29 Kat: 1
06522 219 22 00
Fon: 0312 219 22 15
E-posta: iletisim@tmmob.org.tr